

Reageren op seksueel grensoverschrijdend gedrag als omstander

Even kennismaken

Sensoa wil als expertisecentrum
de **seksuele gezondheid** in
Vlaanderen **bevorderen**, binnen
een internationaal perspectief.

Sensoa: inhoudelijke teams

Wanneer is iets (niet) oké? Het Sensoa Vlaggensysteem

6 criteria:

- > Toestemming
- > Vrijwilligheid
- > Gelijkwaardigheid
- > Ontwikkeling/functioneren
- > Context
- > Impact

4 kleuren van vlaggen:

= acceptabel, positief

= occasioneel; onacceptabel

= problematisch; onacceptabel

= ernstig; onacceptabel

Cijfers uit wetenschappelijk onderzoek

44% maakte het voorbije jaar SGG mee (UN-MENAMAIS, UGent)

Wie is kwetsbaar?	
Kinderen	2x zo veel als volwassenen (Sexpert)
Jongvolwassenen	10% jonge mannen, 20% jonge vrouwen (Krahé et al)
Meisjes en vrouwen	4/5 vrouwen en 1/2 mannen (UN-Menamais)
Als kind al slachtoffer	2x zo veel bij herhaald slachtofferschap (Sexpert)
Holebi's	Homo- en biseksuele mannen 5x meer kans dan hetero (Sexpert)
Transgenders	60% van de transmannen en –vrouwen (De Graaf et al)
Mensen met een beperking	Vooraf verstandelijke beperking: 61% v, 23% m (Van Berlo et al)
Vluchtelingen	39% (Keygnaert et al)

Thema van vandaag: zorg dragen voor elkaar

Vraag van vandaag

Hoe kan je met **jongeren** aan de slag
om hen te leren **reageren als omstander**
in situaties van **seksueel grensoverschrijdend gedrag**?

Campagne

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is nooit oké.

#WijGrijpenIn

www.WijGrijpenIn.be

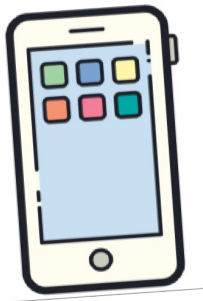
AFLEIDEN

**ANDEREN
BETREKKEN**

AFZONDEREN

**AANWEZIG
BLIJVEN**

AANSPREKEN

Achtergrondinformatie over omstanders

Wie/ wat is een omstander?

Een omstander = een persoon die
aanwezig is bij

OF

weet heeft van
een (mogelijk) schadelijke gebeurtenis

-
- Hier: focus op
 - > getuigen **op het moment zelf**, iemand die meteen kan reageren
 - > **seksueel grensoverschrijdend gedrag**
 - > de **(semi-)openbare ruimte** (cafés, zwembad, uitgaan, straat)

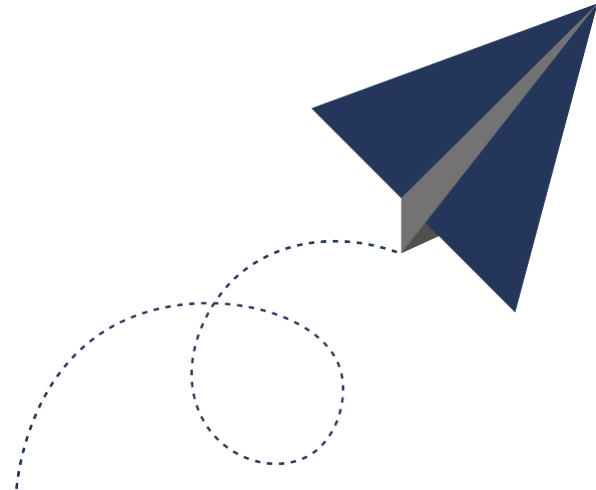
Wat is de rol van een omstander?

- **Niets doen**
- De situatie **verergeren** door mee te doen
- Op een **helpende** manier reageren

Impact van omstanders

- **Omstanders kunnen**
 - > De situatie stoppen
 - > Escalatie voorkomen
 - > Steun bieden aan de persoon die het meemaakt

Impact van omstanders

- **Omstanders kunnen ook normen veranderen**
 - > "Dit gedrag is niet OK"
 - > "Reageren op niet-OK gedrag is goed"
- **Niet reageren geeft vals gevoel dat het gedrag OK is**

Preventie richten op omstanders

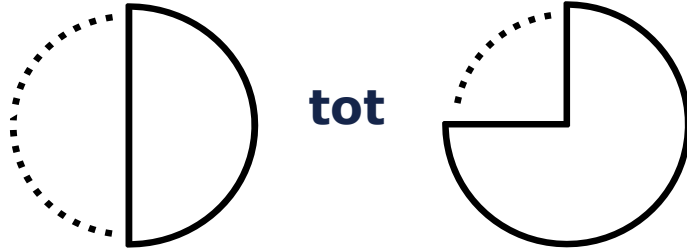
= neutraal en positief

- > **Neutraal** want gericht naar iedereen
- > **Positief** want iedereen kan een rol spelen

Preventie richten op omstanders

Omstanders reageren vaak niet

Hoe komt dit???

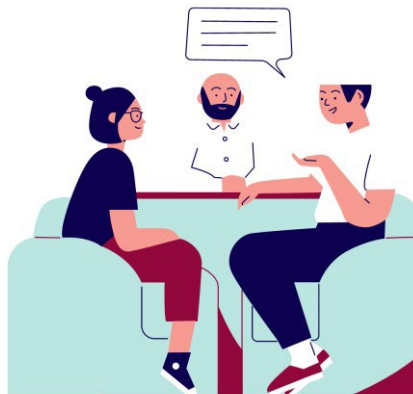
Waarom reageren omstanders (niet)?

Hoe kunnen omstanders reageren op een helpende manier?

Hoe kunnen we personen aanleren om op een helpende manier te reageren als omstander?

Onderzoek

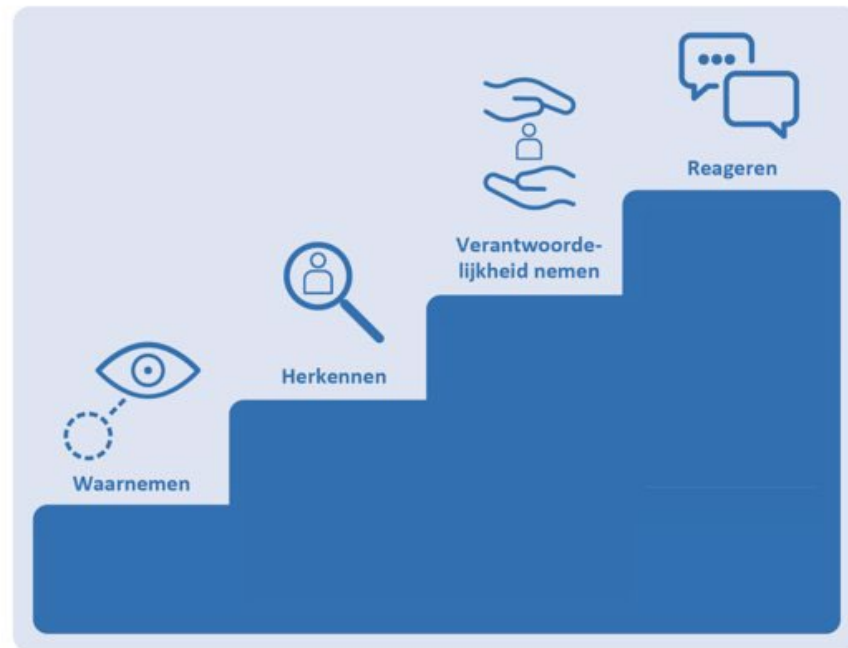
Literatuurstudie

Focusgroepen

Good practices

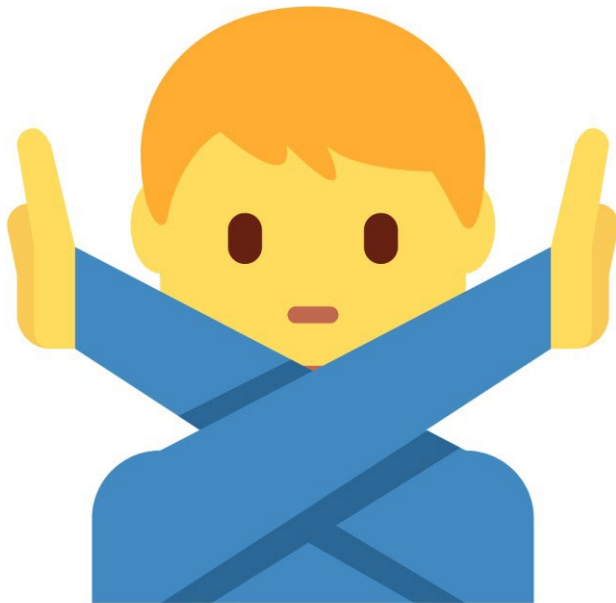
Stap 1: De gebeurtenis opmerken

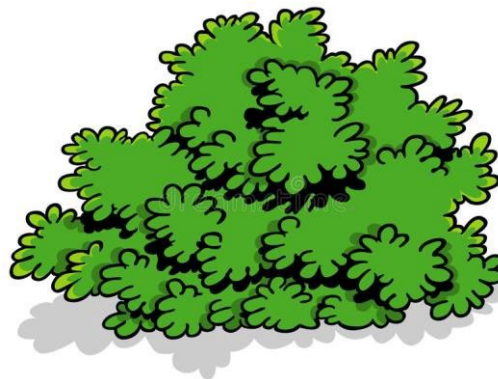
"Hier gebeurt precies iets"

Stap 2: Herkennen

"Dit lijkt me niet echt oké, dit moet stoppen"

Stap 3: Verantwoordelijkheid opnemen

"Is het wel aan mij om te reageren? Er zijn toch nog anderen die dat kunnen doen?"

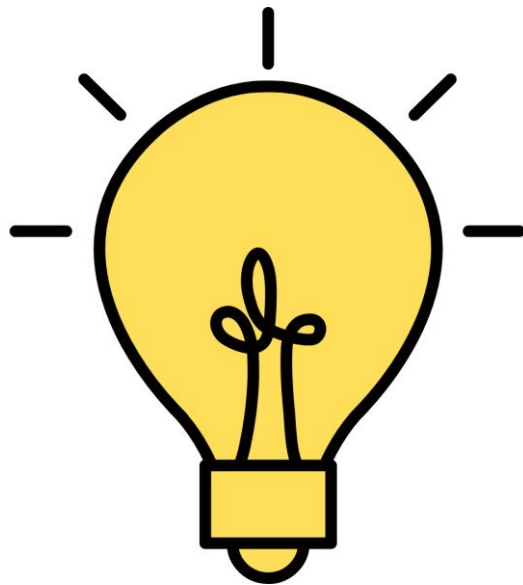
Stap 4: Beslissen hoe in te grijpen en het doen

"Wat zou ik doen? Iets zeggen? Of misschien doen alsof ik die persoon ken?"

90% van de jongeren tussen 16 en 26 jaar vindt het **belangrijk om in te grijpen** in situaties van seksueel grensoverschrijdend gedrag

MAAR

40% weet niet hoe je dat kan aanpakken

Hoe kunnen omstanders ingrijpen?

De 5 A's

Even oefenen

Met welke A zou jij reageren?

Ayda

Ayda staat aan het bushokje te wachten na het uitgaan. Jij wandelt voorbij en ziet toevallig dat er een groepje jongens in haar richting seksuele gebaren aan het maken is. Je ziet dat Ayda het opmerkt en er ongemakkelijk van wordt.

Sexy foto

In de Whatsapp-groep van je klas wordt een sexy foto van iemand die in een andere klas zit, gepost.

Broodje kopen

Het is vrijdagmiddag en je gaat even de stad in om een broodje te kopen voor je lunch.

Plots zie je hoe een man geduwd, vastgenomen en betast wordt door een vrouw. Er staan al enkele mensen rond het tafereel en ze kijken hier verschrikt naar, maar niemand doet iets.

Meenemer

- Er zijn **geen 'betere' of 'minder goede'** reacties
 - > Er is niet altijd één juiste A
 - > Voel zelf aan hoe je wilt reageren + op een veilige manier

Preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag

Kan hoger onderwijs hier
een rol in spelen?

Waarom?

- Seksuele ontwikkeling, flirten en grenzen aftasten

Hoger onderwijs

- Aan de slag met de jongeren
- *Beroepsopleidingen sociale richtingen*
- Beleid: Kwaliteit, preventie, reactie

Met de jongeren: Flirtertwister

Online: <https://www.allesoverseks.be/flirtertwister>

Fysieke versie: <https://shop.sensoa.be/products/flirtertwister-spel>

Met de jongeren: hier vinden wij jouw welzijn belangrijk

Getuige van seksueel grensoverschrijdend gedrag?
Zo grijp je in!

ANDEREN BETREKKEN
Spreek een ander persoon in de buurt aan en werk samen.
Zie jij hen daar? Is dat wel oké?

AFLEIDEN
Zorg voor afleiding om de situatie te stoppen.
Hey, lang geleden! Hoe is 't?

#WIJ GRIJPEN IN

AANSPREKEN
Geef aan de persoon die het gedrag stelt aan dat dit niet oké is.
Kan je hiermee stoppen?

AANWEZIG BLIJVEN
Kan of durf je niet ingrijpen? Blijf dan aanwezig en bied achteraf hulp aan.
Zal ik mee je vrienden zoeken?

AFZONDEREN
Haal de persoon die wordt lastiggevalven weg uit de situatie.
Kom je mee dansen?

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is nooit oké.
Meer informatie over de 5 manieren om in te grijpen vind je op [Wijgrijpenin.be](https://wijgrijpenin.be).

 Vlaanderen is zorg

 1712

© 2020 Vlaamse Regering, Vlaamse Regering en Vlaamse Regering. Alle rechten voorbehouden. Dit document is een openbaar document.

Met de jongeren: Mijn Wens, Mijn Grens

**Mijn wens,
mijn grens**
Werken rond grenzen en
wensen bij 16- tot 18-jarigen

Oefeningen rond:

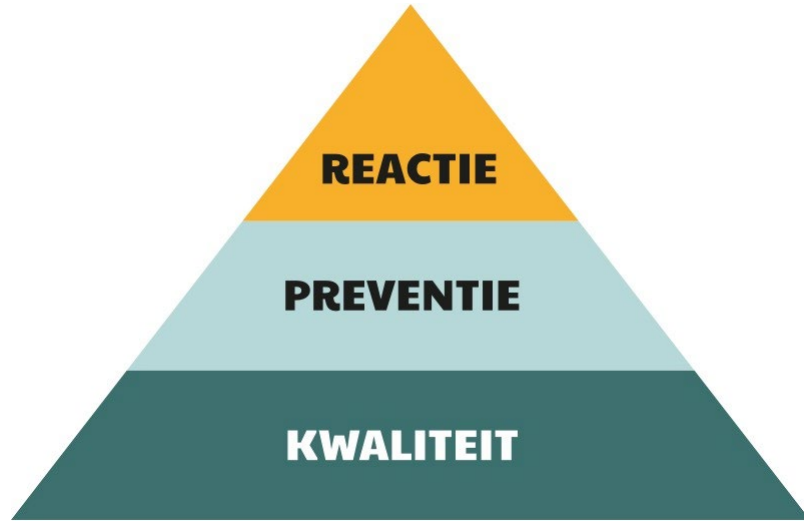
- Aanrakingen
- Communicatie
- Hulp vragen
- Online

**Twee nieuwe
werkvormen in
Mijn wens mijn
grens 16-18 jaar:
omstanders**

Andere werkvormen: sensoa.be

Een beleid: drie niveaus

Reactie

= richtlijnen om als organisatie te reageren op grensoverschrijdend gedrag en richtlijnen over zorg, herstel en leerkansen

Preventie

= het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag

Kwaliteit

= het kader waarin samenleven, spelen en werken op een veilige en fijne manier kan en waar seksualiteit op een oké manier kan beleefd worden

GRENSW/JS

IC^oBA

agressie

SENSOA

seksueel
grensoverschrijdend
gedrag

PIMENTO

pesten

Grenswijs: maak je beleid

MAAK JE BELEID

Tools om beleid te maken

Scan je beleid

Maak je beleidsplan

Richtlijnen

- ◉ [Wat is een beleid grensoverschrijdend gedrag?](#)
 - ◉ [Wat is een beleid seksuele gezondheid?](#)
 - ◉ [Wat is een agressiebeleid?](#)
 - ◉ [Wat is een pestbeleid?](#)
-

Tool 1: Scan je beleid

= beginsituatie in kaart brengen

Doel: komen tot acties op de drie niveaus

Tool 2: Maak je beleidsplan

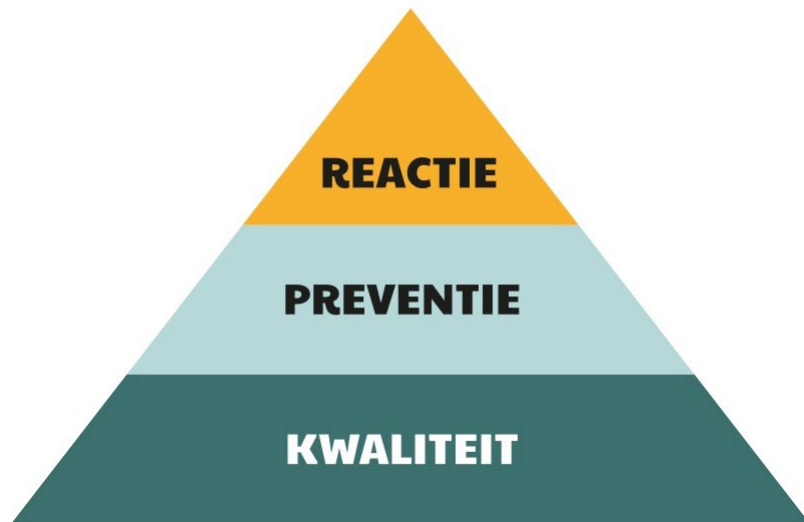
= gids voor de te nemen stappen naar een beleid op de drie niveaus

Doel: als organisatie samen een beleid uitwerken

gedeelte inlogpagina

Grenswijs: maak je beleid

Reactie

[Handelingsprotocol](#)

Tips om te reageren tijdens/na incident
Drie extra tools (*zie volgende slide*)

Preventie

[Risico-analyse](#)

Tips voor Aanspreekpersoon Integriteit
Tips voor vorming en nascholing

Kwaliteit

[Visie](#)

Tips voor regels en afspraken over
gewenst gedrag

Grenswijs: reageer op situaties

REAGEER OP SITUATIES

Tools om te oefenen

Over de grens?

Schat situaties in

Reageer zelf op situaties

Richtlijnen

- [Hoe reageren op grensoverschrijdend gedrag?](#)
- [Hoe reageren op agressie?](#)
- [Hoe reageren op seksueel gedrag?](#)
- [Hoe reageren op pesten, conflicten en ruzie?](#)

Tool 1: Over de grens?

= situaties indelen in 'over de grens' of oké

Tool 2: Schat situaties in

= a.d.h.v. het ernst inschattend systeem (6 criteria) komen tot een inschatting van de situatie

Tool 3: Reageer op situaties

= op basis van de ernstinschatting een gepaste reactiewijze

Waarvoor kan je bij Sensoa terecht?

- **Vorming en trajectbegeleiding**

- TOT omstanders
- Sensoa Vlaggensysteem
- Lesgeven over seksualiteit en SGG
- Beleidstrajecten
 - Kan op maat
 - www.sensoa.be/opleidingen
 - vorming@sensoa.be

- **Methodieken**

- www.Vlaggensysteem.be
- www.Grenswijs.be
- www.sensoa.be/materiaal

- **Informatie**

- www.sensoa.be = voor professionals: oa feiten en cijfers, vorming, ..
- www.allesoverseks.be = algemeen publiek: flirtertwister, anticonceptiewijzer,

Bedankt!

sensoa.be

@sensoa_be

sensoa